

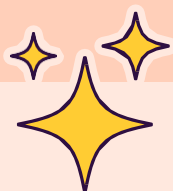

Co-funded by
the European Union

#womenBOSSproject

BOSS

WOMEN IN FAMILY BUSINESSES

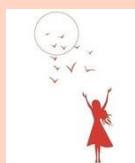

Strategije dediščinskih podjetij za trajnostni razvoj

Delovni paket 3

Program usposabljanja za vodilne ženske v evropskih družinskih podjetjih

2022-1-SE01-KA220-ADU-000087596

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ZELENO PODJETNIŠTVO

Financira Evropska unija. Vendar pa so izražena stališča in mnenja izključno avtorjev in se ne nanašajo na ni nujno, da so v nasprotju s stališči Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

2022-1-SE01-KA220-ADU-000087596

Vsebina:

1. Uvod

2. Preglednica spretnosti/znanja

3. Modul 5: Zeleno podjetništvo

3.1. Zeleni prehod

3.1.1. Trajnostni razvoj

3.1.2. Trajnostna podjetja

3.1.3. Zeleno gospodarstvo

3.1.4. Naravni kapital

3.2. Zelene kompetence

3.2.1. Okvir Greencomp

3.2.2. Kako povezati Greencomp in Entrecomp: Razvijanje podjetniških kompetenc v okviru Greencomp

3.3. Zeleno poslovanje

3.3.1 Nujnost inovacij

3.3.2 Od linearnega h krožnemu gospodarstvu

3.3.3 Oblikovanje in izvajanje novih poslovnih modelov na podlagi koncepta krožnosti

4. Videoposnetki

5. Zaključek

6. Bibliografija

1. Uvod

Ta modul vsebuje dodatne informacije s posebnim poudarkom na zelenih vidikih podjetništva. Dejstvo je, da je v zadnjih letih pozornost na vprašanja trajnosti vedno bolj pomembna. Na mednarodni ravni so v številnih političnih strategijah "zelena vprašanja" glavna prednostna naloga pri oblikovanju dejavnosti, ki jih je treba izvesti. Posledično je tudi na področju podjetništva pozornost na zelena in trajnostna vprašanja dobila izjemen prostor: ne le, da morajo novi poslovni proizvodi in storitve upoštevati ta premik, ampak morajo biti tudi znanje in kompetence, ki jih je treba razviti, usklajeni z "zeleno revolucijo", ki jo moramo obravnavati. S tem zadnjim modulom se želimo bolj osredotočiti na "zeleno plat" koncepta podjetništva in učencem ponuditi nekaj osnovnih vsebin o tem, kako lahko zelena vprašanja vključimo v podjetniške ideje in kakšne so lahko praktične koristi tega. Prvo poglavje predstavlja nekakšen uvod v glavne izraze, opredelitve in teoretična znanja, povezana z zelenimi temami: kaj pomeni "trajnost", "trajnostni razvoj", "trajnostno poslovanje" ter nato "zeleno gospodarstvo" in "naravni kapital". V drugem poglavju predstavljamo okvir GreenComp (Evropski okvir kompetenc na področju trajnostnega razvoja) z njegovimi glavnimi značilnostmi, da bi bralcem omogočili jasno sliko uradnega evropskega razumevanja zelenih kompetenc; v drugem koraku poglavja predstavljamo primerjavo z okvirom EntreComp (Evropski okvir kompetenc na področju podjetništva) v smislu področij, kompetenc in opisnikov/kazalnikov, da bi učenci bolje razumeli oba okvira in našli morebitne skupne točke za povezovanje obeh okvirov kompetenc. Tretje in zadnje poglavje je bolj poslovno usmerjeno, saj podaja praktične informacije o potrebnem prehodu z linearne na krožno gospodarstvo, nato pa učeče se podpira pri postopnem postopku oblikovanja in izvajanja novih poslovnih modelov na podlagi načela krožnega gospodarstva.

2. Tabela spretnosti in znanja

Vsebina tega modula je povezana z okvirom kompetenc BOSS (WP2) in vam bo ponudila uvodne informacije in orodja za razvoj naslednjih spretnosti in znanj:

VSEBINA	UČNI REZULTATI	
	SPRETNOSTI ZA CILJNO SKUPINO	ZNANJE ZA CILJNO SKUPINO
Trajnost in trajnostna podjetja	Prepoznati glavna trajnostna načela v poslovnih procesih.	Poznati osnove trajnosti, tri stebre trajnostnega razvoja in glavne oblike trajnostnih podjetij.
Zeleno gospodarstvo in naravni kapital	Biti sposoben prebrati in razumeti prihodnje trende gospodarstva glede na mejnike konceptov zelenega gospodarstva in naravnega kapitala.	Poznavanje načel in glavnih vsebin zelenega gospodarstva in naravnega kapitala v prihodnjih trendih gospodarstva.
Okvir GreenComp	Sposobnost prepoznavanja in uporabe kompetenc iz okvira pri oblikovanju in izvajanju osebnih ukrepov kot državljani.	Poznavanje štirih področij Greencomp v smislu kompetenc in relativnih deskriptorjev.
Kako povezati okvirja GreenComp in EntreComp	Sposobnost prepoznavanja in učinkovitega združevanja kompetenc obeh okvirov v procesu razvoja "zelenih podjetniških" ukrepov	Celovito poznavanje obeh okvirov v smislu kompetenc in s tem povezanih kazalnikov/deskriptorjev.
Od linearnega do krožnega gospodarstva	Sposobnost opredelitve glavnih korakov (vključno s kompetencami, ki jih je treba razviti) za prehod z linearnega na krožno gospodarstvo.	Imeti znanje o tem, kako spremeniti miselnost z linearnega na krožno gospodarstvo.
Oblikovanje in izvajanje novih poslovnih modelov, ki temeljijo na konceptu krožnosti.	Sposobnost razmišljanja in oblikovanja poslovnih procesov na podlagi načel krožnega gospodarstva.	Poznavanje glavnih vrst in značilnosti poslovnih modelov, ki temeljijo na konceptu krožnega gospodarstva.

3. Zeleno podjetništvo

3.1. Zeleni prehod

3.1.1. Trajnostni razvoj

Ena od prvih stvari, ki jih je treba pojasniti že na začetku, ko govorimo o teh temah, je lahka razlika med pojmom trajnost in trajnostni razvoj. Zelo pogosto se ta pojma mešata in uporabljata izmenično, kljub njuni konceptualni razliki. Dobro razlago ponuja GreenComp, evropski okvir kompetenc za trajnostni razvoj: "Trajnost je najbolje opisati kot dolgoročni cilj, na primer doseganje bolj trajnostnega sveta, medtem ko se trajnostni razvoj, kot nakazuje beseda, nanaša na številne procese in poti, ki se uporabljajo za spodbujanje razvoja ali doseganje napredka na trajnostni način".

Trajnost se osredotoča na zadovoljevanje potreb sedanosti, ne da bi pri tem ogrožala sposobnost prihodnjih generacij, da zadovoljijo svoje potrebe.

Z drugimi besedami, trajnost pomeni ustvarjanje ravnovesja med gospodarskimi, okoljskimi in družbenimi vidiki, tako da se viri uporabljajo odgovorno in učinkovito ter da se zadovoljijo potrebe vseh ljudi zdaj in v prihodnosti.

Trajnost vključuje iskanje načinov uporabe virov, kot so energija, voda in surovine, na način, ki zmanjšuje odpadke in onesnaževanje, zmanjšuje emisije toplogrednih plinov ter varuje biotsko raznovrstnost in naravne ekosisteme. Vključuje tudi spodbujanje družbene enakosti in pravičnosti, tako da ima vsakdo dostop do virov, ki jih potrebuje za zdravo in zadovoljno življenje, ter da so koristi in stroški v družbi pravično porazdeljeni. V bistvu gre pri trajnosti za ustvarjanje sveta, v katerem lahko ljudje uspevajo, hkrati pa je treba varovati planet za prihodnje generacije.

Koncept trajnosti sestavljajo trije stebri: gospodarski, okoljski in socialni.

Okoljski steber

Okoljevarstveni steber je pogosto deležen največ pozornosti. Podjetja se osredotočajo na zmanjševanje ogljičnega odtisa, odpadne embalaže, porabe vode in splošnega vpliva na okolje. Podjetja so ugotovila, da ima lahko ugoden vpliv na planet tudi pozitiven finančni učinek. Zmanjšanje količine materiala, ki se uporablja v embalaži, na primer običajno zmanjša skupno porabo za te materiale.

Eden od izzivov okoljskega stebra je, da vpliv podjetja pogosto ni v celoti ovrednoten, kar pomeni, da zunanji učinki niso zajeti. Vseh stroškov odpadne vode, ogljikovega dioksida, melioracije zemljišč in odpadkov na splošno ni enostavno izračunati, saj podjetja niso vedno tista, ki so odgovorna za odpadke, ki jih proizvedejo. Zato je tu primerjalna analiza, ki poskuša te zunanje učinke količinsko opredeliti, da bi lahko spremljali napredek pri njihovem zmanjševanju in o njem smiselno poročali.

Socialni steber

Družbeni steber je povezan z drugim slabo opredeljenim pojmom: družbeno dovoljenje. Trajnostno podjetje mora imeti podporo in odobravanje svojih zaposlenih, zainteresiranih strani in skupnosti, v kateri deluje. Pristopi k zagotavljanju in ohranjanju te podpore so različni, vendar gre za pošteno ravnanje z zaposlenimi ter dobro sosedstvo in pripadnost skupnosti, tako na lokalni kot na globalni ravni.

Na strani zaposlenih se podjetja osredotočajo na strategije ohranjanja in vključevanja, vključno z bolj odzivnimi ugodnostmi, kot so boljša nadomestila za materinstvo in očetovstvo, prilagodljiv urnik ter priložnosti za učenje in razvoj. Na področju vključevanja skupnosti so se podjetja

odločila za številne načine vračanja, vključno z zbiranjem sredstev, sponzoriranjem, štipendijami in naložbami v lokalne javne projekte.

Gospodarski steber

Na gospodarskem stebru trajnosti večina podjetij meni, da imajo trdna tla pod nogami. Da bi bilo podjetje trajnostno, mora biti dobičkonosno. Vendar dobiček ne sme prevladati nad drugima dvema stebroma. Pravzaprav dobiček za vsako ceno sploh ni bistvo gospodarskega stebra. Dejavnosti, ki sodijo v ekonomski steber, vključujejo skladnost, ustrezno upravljanje in obvladovanje tveganj.

Včasih se ta steber imenuje steber upravljanja in se nanaša na dobro upravljanje podjetja. To pomeni, da se upravni odbori in vodstvo usklajujejo z interesi delničarjev, pa tudi skupnosti, vrednostnih verig in končnih uporabnikov podjetja. V zvezi z upravljanjem želijo vlagatelji vedeti, da podjetje uporablja natančne in pregledne računovodske metode ter da imajo delničarji možnost glasovati o pomembnih vprašanjih. Želijo tudi zagotovila, da se podjetja izogibajo navzkrižju interesov pri izbiri članov upravnega odbora, da ne uporabljajo političnih prispevkov za pridobitev obravnave in da seveda ne izvajajo nezakonitih praks.

Koncept trajnosti v Evropi

Gospodarska rast ni sama sebi namen. Gospodarstvo mora delovati za ljudi in planet. Podnebna in okoljska vprašanja, tehnološki napredek in demografske spremembe bodo temeljito spremenili našo družbo. Evropska unija in njene države članice se morajo zdaj na te strukturne spremembe odzvati z novim modelom rasti, ki bo upošteval omejitve naših naravnih virov ter zagotovil ustvarjanje delovnih mest in trajno blaginjo v prihodnosti.

Agenda 2030: 17 ciljev trajnostnega razvoja

Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, ki so jo leta 2015 sprejele vse države članice Združenih narodov, je skupni načrt za mir in blaginjo za ljudi in planet zdaj in v prihodnosti. Njeno bistvo je 17 ciljev trajnostnega razvoja, ki so nujen poziv k ukrepanju vseh držav - razvitih in v razvoju - v okviru globalnega partnerstva.

CILJ 1: Brez revščine

CILJ 2: Brez lakote

CILJ 3: Dobro zdravje in dobro počutje

CILJ 4: Kakovostno izobraževanje

CILJ 5: Enakost spolov

CILJ 6: Čista voda in sanitarije

CILJ 7: Dostopna in čista energija

CILJ 8: dostojno delo in gospodarska rast

CILJ 9: industrija, inovacije in infrastruktura

CILJ 10: zmanjšanje neenakosti

CILJ 11: Trajnostna mesta in skupnosti

CILJ 12: Odgovorna potrošnja in proizvodnja

CILJ 13: Podnebni ukrepi

CILJ 14: Življenje pod vodo

CILJ 15: Življenje na kopnem

CILJ 16: Mir in pravičnost močne institucije

CILJ 17: Partnerstva za doseg cilja

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Cilji trajnostnega razvoja

3.1.2. Trajnostna podjetja

V drugi polovici 19. stoletja so zahodne družbe začele ugotavljati, da njihove gospodarske in industrijske dejavnosti pomembno vplivajo na okolje in družbeno ravnovesje. V svetu je prišlo do več ekoloških in družbenih kriz, ki so povečale zavedanje, da je potreben bolj trajnosten model.

Leta 1972 je v Stockholmu potekala konferenca ZN o okolju - prvo veliko srečanje svetovnih voditeljev, na katerem so razpravljali o vplivu človeka na okolje in njegovi povezanosti z gospodarskim razvojem. Eden od glavnih ciljev tega srečanja je bil poiskati skupne poglede in skupna načela, ki bi navdihovala in usmerjala svetovno prebivalstvo pri ohranjanju "človekovega okolja". Ko se je okrepila misel, da ima naš planet meje, ki jih je treba spoštovati, skupaj z idejo, da napredek ni povezan le z gospodarsko rastjo, so se začele razvijati celostne rešitve. In iz leta v leto se je začel pojavljati koncept oblikovanja "trajnostnega poslovanja". Toda kaj točno to je?

Financira Evropska unija. Vendar pa so izražena stališča in mnenja izključno avtorjev in se ne nanašajo na ni nujno, da so v nasprotju s stališči Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

Trajnostno poslovanje se nanaša na pristop k poslovanju, katerega cilj je zmanjšati negativne vplive na okolje, družbo in prihodnje generacije ter hkrati spodbujati dolgoročno gospodarsko rast in dobičkonosnost. Vključuje vključevanje okoljskih, družbenih in gospodarskih vidikov v poslovne strategije, dejavnosti in postopke odločanja.

Osnovna načela trajnostnega poslovanja vključujejo:

1. **Skrb za okolje:** Trajnostna podjetja si prizadevajo zmanjšati svoj ekološki odtis z učinkovito rabo virov, zmanjšanjem količine odpadkov in uporabo čistejših proizvodnih metod. Lahko izvajajo ukrepe za varčevanje z energijo, spodbujajo recikliranje in zmanjševanje količine odpadkov ter raziskujejo obnovljive vire energije.
2. **Družbena odgovornost:** Trajnostna podjetja upoštevajo interese in blaginjo svojih zaposlenih, strank, skupnosti in drugih deležnikov. Zagotavljajo lahko poštene plače, varne delovne pogoje in možnosti za poklicno rast. Ukvarjajo se tudi s človekoljubnimi dejavnostmi ter prispevajo k družbenemu razvoju in razvoju skupnosti.
3. **Ekonomska upravičenost:** Trajnostna podjetja se zavedajo pomena finančne stabilnosti in dolgoročne donosnosti. Njihov cilj je ustvariti vrednost za delničarje ob upoštevanju morebitnih tveganj in priložnosti, povezanih s trajnostjo. Z vključitvijo trajnosti v svoje poslovne modele lahko dosežejo prihranke pri stroških, pritegnejo družbeno ozaveščene potrošnike in pridobijo konkurenčno prednost.

Trajnostna podjetja pogosto sprejemajo različne strategije in prakse, kot so:

1. **Trajnostno upravljanje dobavne verige:** to vključuje sodelovanje z dobavitelji, ki se držijo etičnih in okolju prijaznih praks. To lahko vključuje odgovorno pridobivanje materialov, zmanjšanje emisij pri prevozu in zagotavljanje poštenih trgovinskih praks.
2. **Inovacije izdelkov in storitev:** trajnostna podjetja se osredotočajo na razvoj in ponudbo okolju prijaznih izdelkov in storitev, ki zadovoljujejo potrebe strank in hkrati zmanjšujejo negativne vplive. To lahko vključuje uporabo recikliranih materialov, zmanjšanje količine odpadne embalaže ali zagotavljanje energetske učinkovitih rešitev.
3. **Vključevanje deležnikov in preglednost:** trajnostna podjetja dejavno vključujejo zainteresirane strani v svoje postopke odločanja in ohranjajo pregledno komunikacijo o svojih trajnostnih prizadevanjih. To lahko poveča zaupanje, spodbuja sodelovanje in zagotavlja odgovornost.

4. Skladnost s predpisi: trajnostna podjetja si prizadevajo izpolniti ali preseči zakonske zahteve, povezane z varstvom okolja, družbeno odgovornostjo in etičnimi poslovnimi praksami. Nenehno posodablajo ustrezne predpise in certifikate ter zagotavljajo, da je njihovo poslovanje v skladu s priznanimi standardi.

S sprejemanjem trajnostnih praks podjetja prispevajo k ohranjanju okolja, socialni blaginji in gospodarski odpornosti. Prav tako se odzivajo na vse večje zahteve potrošnikov, vlagateljev in zakonodajalcev po odgovornih in trajnostnih rešitvah, s čimer gradijo pozitivno podobo blagovne znamke in si zagotavljajo dolgoročni uspeh v hitro spreminjajočem se svetu.

3.1.3 Zeleno gospodarstvo

"Zeleno gospodarstvo je gospodarstvo, ki prinaša večjo blaginjo ljudi in socialno pravičnost, hkrati pa znatno zmanjšuje okoljska tveganja in ekološka pomanjkanja." (UNEP UN Environment Programme, <https://www.unep.org/>).

Zeleno gospodarstvo se osredotoča na sedanjo blaginjo okolja in ljudi ter trajnostno prihodnost. Takšno gospodarstvo je nizkoogljično, učinkovito in čisto pri proizvodnji, hkrati pa vključujoče pri potrošnji in rezultatih ter temelji na souporabi, krožnosti, sodelovanju, solidarnosti, odpornosti, priložnostih in soodvisnosti. Osredotočeno je na razširitev možnosti in izbire za nacionalna gospodarstva z uporabo ciljno usmerjenih in ustreznih fiskalnih politik in politik socialne zaščite ter podprto z močnimi institucijami, ki so posebej usmerjene v varovanje socialnih in ekoloških podlag.

Kot gospodarski model upošteva okoljske in družbene zunanje vplive ter se ne osredotoča na rast BDP kot končni gospodarski cilj. Zeleno gospodarstvo je povezano s številnimi priložnostmi, tako za ljudi - da izboljšajo svoje življenjsko okolje in dobijo dostojna delovna mesta - kot za podjetja - da povečajo koristi z učinkovitejšimi proizvodnimi praksami, ki prinašajo prihranke, izkoristijo rastoči trg okoljskega blaga in storitev, izboljšajo svojo podobo itd.

Prehod na vključujoče zeleno gospodarstvo zahteva skupna prizadevanja na številnih ravneh, vključno s spodbujanjem trajnostnega življenjskega sloga, razširjanjem trajnostnih potrošniških in proizvodnih modelov ter spodbujanjem zelenega podjetništva s pospeševanjem ekoloških inovacij, omogočanjem učinkovite rabe virov in vključevanjem zelenega vedenja potrošnikov.

Source: EEA Report No 2/2014: Resource efficient green economy and EU policies

Vir: <https://www.switchtogreen.eu/inclusive-green-economy/>

Vključujoče zeleno gospodarstvo temelji na petih ključnih načelih, ki lahko skupaj usmerjajo gospodarske reforme v različnih okoliščinah.

- **Dobro počutje:** Vključujoče zeleno gospodarstvo je osredotočeno na ljudi. Njegov namen je ustvariti resnično, skupno blaginjo. Osredotoča se na rast blaginje, ki bo podpirala dobro počutje. Prednost daje naložbam in dostopu do trajnostnih naravnih sistemov, infrastrukture, znanja in izobraževanja, ki so potrebni za blaginjo vseh ljudi. Ponuja priložnosti za zeleno in dostojno preživetje, podjetja in delovna mesta.
- **Pravičnost:** Vključujoče zeleno gospodarstvo je inkluzivno in nediskriminatorno. Spodbuja pravično porazdelitev priložnosti in rezultatov.
- **Planetarne meje:** To je gospodarstvo, ki varuje, obnavlja in vlaga v naravo.
- **Učinkovitost in zadostnost:** Omogoča gospodarsko rast brez povečane porabe virov. Ugotavlja, da je treba na svetovni ravni narediti pomemben premik, da bi omejili porabo naravnih virov na fizično trajnostno raven.

- **Dobro upravljanje:** Temelji na vladnih ukrepih, preglednosti in ustreznih politikah.

3.1.4. Naravni kapital

Naravni kapital lahko opredelimo kot svetovne zaloge naravnih dobrin, ki vključujejo geologijo, tla, zrak, vodo in vsa živa bitja (Word Forum on Natural Capital: <https://naturalcapitalforum.com/>).

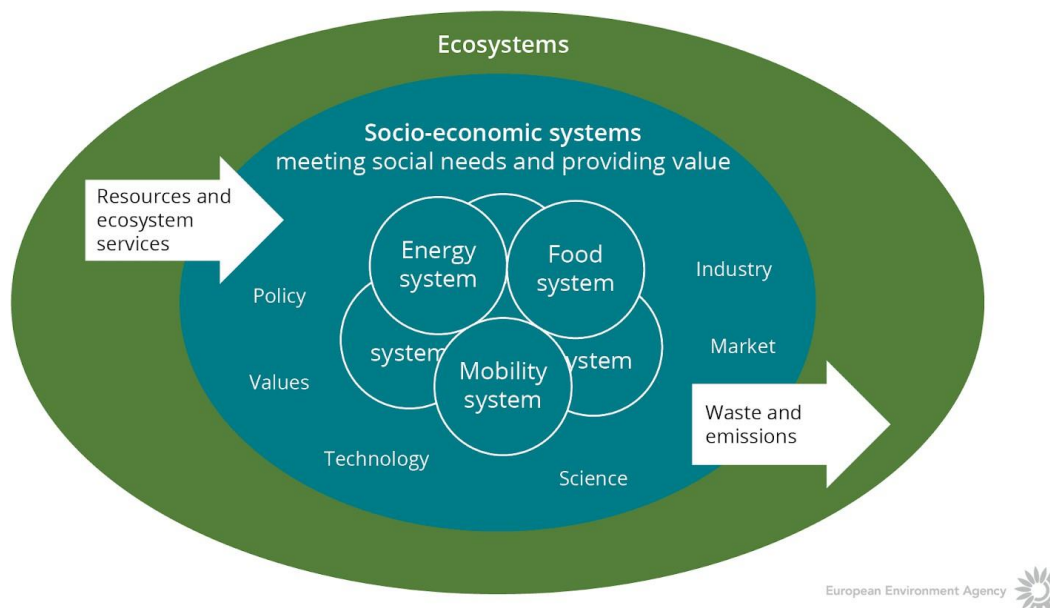
Vir: Science for Environment Policy "[Taking stock: progress in natural capital accounting](#)" (2017).

Pri finančnem kapitalu, kadar porabimo preveč in se zadolžimo, če tega ne preverjamo, sčasoma privede do stečaja. Pri naravnem kapitalu, ko preveč črpamo iz naravnega okolja, prav tako nastaja dolg, ki ga je treba vrniti, na primer ponovno posaditi izsekane gozdove ali omogočiti, da

Financira Evropska unija. Vendar pa so izražena stališča in mnenja izključno avtorjev in se ne nanašajo na ni nujno, da so v nasprotju s stališči Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

se vodonosniki po črpanju vode sami napolnijo. Če bomo še naprej zmanjševali zaloge naravnega kapitala, ne da bi omogočili ali spodbudili obnovo narave, tvegamo propad lokalnih, regionalnih ali celo globalnih ekosistemov.

Naravni kapital je najbolj temeljna oblika kapitala, saj zagotavlja osnovne pogoje za človekov obstoj, hrano, čisto vodo in zrak ter osnovne vire. Določa ekološke meje za naše družbeno-gospodarske sisteme, ki zahtevajo stalne tokove materialnih vložkov in ekosistemskih storitev (slika spodaj). Kljub temu ni upoštevan v sistemih za obračunavanje bogastva v državah.

Slika [Konceptualni okvir za ocenjevanje ekosistemov](#) iz Evropske agencije za okolje

Iz naravnega kapitala ljudje črpamo številne storitve, ki jih pogosto imenujemo **ekosistemske storitve**, ki omogočajo življenje ljudi.

Najbolj očitne ekosistemske storitve vključujejo hrano, ki jo jemo, vodo, ki jo pijemo, in rastlinske materiale, ki jih uporabljamo za gorivo, gradbeni material in zdravila. Obstajajo tudi številne manj vidne ekosistemske storitve, kot so uravnavanje podnebja in naravna protipoplavna zaščita, ki jo zagotavljajo gozdovi, milijarde ton ogljika, ki ga shranjujejo šotišča, ali opráševanje poljščin z žuželkami. Še manj vidne so kulturne ekosistemske storitve, kot so navdih, ki ga črpamo iz divjih živali in naravnega okolja.

Naravni kapital sestavljata dve glavni komponenti:

- **Abiotski naravni kapital** vključuje sredstva pod površjem tal (npr. fosilna goriva, minerale, kovine) in abiotske tokove (npr. vetrna in sončna energija).
- **Biotski naravni kapital** ali ekosistemski kapital sestavljajo ekosistemi, ki zagotavljajo številne dragocene storitve, ki so bistvene za blaginjo ljudi (rastlinstvo, živalstvo, morski in kopenski ekosistemi).

3.2. Zelene kompetence

3.2.1. Okvir Greencomp

Pred nekaj leti je Komisija v okviru *evropskega zelenega dogovora*, ene najpomembnejših pobud na področju zelenih politik in strategij v Evropi, objavila zamisel o razvoju evropskega okvira kompetenc za trajnostni razvoj (GreenComp).

Cilj je bil zagotoviti skupni okvir kompetenc na področju trajnosti na evropski ravni kot skupno podlago za vse. Skupno razumevanje je lahko katalizator za ukrepanje in skupno strategijo učenja za okoljsko trajnost.

Financira Evropska unija. Vendar pa so izražena stališča in mnenja izključno avtorjev in se ne nanašajo na ni nujno, da so v nasprotju s stališči Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

GreenComp navaja, da "**trajnost** pomeni dajanje prednosti potrebam vseh oblik življenja in planeta z zagotavljanjem, da človekova dejavnost ne preseže planetarnih meja", medtem ko "**trajnostna kompetenca** učencem omogoča, da utelešajo trajnostne vrednote in sprejemajo kompleksne sisteme, da sprejmejo ali zahtevajo ukrepe, ki obnavljajo in ohranjajo zdravje ekosistemov in krepijo pravičnost, ter ustvarjajo vizije za trajnostno prihodnost.

Okvir GreenComp sestavlja 12 kompetenc, razdeljenih na štiri področja.

PODROČJE 1: *Utelešenje trajnostnih vrednot.* Kompetence so:

- ✓ Vrednotenje trajnosti
- ✓ Podpora pravičnosti
- ✓ Spodbujanje narave

PODROČJE 2: *Upoštevanje kompleksnosti v trajnostnem razvoju.* Kompetence so:

- ✓ Sistemsko razmišljanje
- ✓ Kritično razmišljanje
- ✓ Oblikovanje problema

PODROČJE 3: *Predvidevanje trajnostne prihodnosti.* Kompetence so:

- ✓ Pismenost na področju terminskih pogodb
- ✓ Prilagodljivost
- ✓ Raziskovalno razmišljanje

PODROČJE 4: *Delovanje za trajnost.* Kompetence so:

- ✓ Politična agencija
- ✓ Kolektivno delovanje
- ✓ Individualna pobuda

Za hitro branje dokumenta: kako je strukturiran?

- Poglavlje 1 je splošni uvod
- Poglavlje 2 se osredotoča na terminologijo in koncepte, ki so osnova za GreenComp.
- V poglavju 3 so predstavljena štiri področja kompetenc, 12 kompetenc in z njimi povezani deskriptorji.
- Poglavlje 4 vsebuje opise področij kompetenc in trajnostnih kompetenc, ki jim sledijo opisi njihove uporabe v praksi.
- V poglavju 5 so opisane možnosti nadaljnega razvoja.

Kako vizualizirati okvir GreenComp

Okvir temelji na čebeljem opraševanju kot metafori, v kateri čebele, cvetovi, nektar in čebelji panji predstavljajo štiri področja okvira. Metafora poudarja medsebojno delovanje in dinamiko med štirimi področji in 12 kompetencami.

- ✓ **Čebele** predstavljajo kompetence, povezane s področjem "delovanje za trajnost".
- ✓ **Cvetovi** predstavljajo kompetence, povezane s področjem "načrtovanje trajnostne prihodnosti".
- ✓ **Čebelji panj** predstavlja kompetence, povezane s področjem "utelešenje trajnostnih vrednot". Čebelnjak varuje in vzdržuje čebele.
- ✓ **Cvetni prah in nektar** predstavljata kompetence, povezane s področjem "vključevanje kompleksnosti v trajnost".

Vizualni prikaz iz EntreComp

Celotno razumevanje okvira si oglejte [tukaj](#).

3.2.2. Kako povezati Greencomp in Entrecomp: Razvoj podjetniških kompetenc v okviru Greencomp

Dober način za razvoj podjetniških kompetenc je celovito razumevanje dveh evropskih okvirov, ki ju je Evropska komisija uvedla za boljšo opredelitev zelenih in podjetniških kompetenc: GreenComp in EntreComp.

Financira Evropska unija. Vendar pa so izražena stališča in mnenja izključno avtorjev in se ne nanašajo na ni nujno, da so v nasprotju s stališči Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

GreenComp smo že predstavili v prejšnjem odstavku. Glede EntreComp lahko rečemo, da gre za referenčni okvir, ki je zasnovan tako, da pomaga razumeti, kaj pomeni podjetništvo kot ključno kompetenco za vseživljenjsko učenje. Njegov namen je podpreti in spodbuditi ukrepe za izboljšanje podjetniške sposobnosti evropskih državljanov in organizacij.

Kratek videoposnetek o EntreComp: <https://www.youtube.com/watch?v=iipVICWGldc>

Oglejmo si, kako sta oba okvira strukturirana v smislu področij, kompetenc in opisnikov/kazalnikov.

GREENCOMP

OBMOČJE	KOMPETENCA	DESCRIPTOR
Utelešenje trajnostnih vrednot	Vrednotenje trajnosti	Razmisliti o osebnih vrednotah; ugotoviti in razložiti, kako se vrednote razlikujejo med ljudmi in skozi čas, ter kritično oceniti, kako se ujemajo s trajnostnimi vrednotami.
	Podpora pravičnosti	Podpirati enakost in pravičnost za sedanje in prihodnje generacije ter se učiti iz preteklih Generacije za trajnost.
	Spodbujanje narave	Priznati, da je človek del narave, ter spoštovati potrebe in pravice drugih vrst in narave same, da bi jo obnovili in regenerirali. Zdrave in odporne ekosisteme.
Sprejemanje kompleksnosti v trajnostnem razvoju	Sistemske razmišljanje	Pristopiti k trajnostnemu problemu z vseh strani; upoštevati čas, prostor in kontekst, da bi razumeli, kako elementi medsebojno delujejo znotraj sistemov in med njimi.
	Kritično razmišljanje	Oceniti informacije in argumente, prepoznati predpostavke, izpodbijati status quo in razmišljati o tem, kako osebno, družbeno in kulturno ozadje Vplivajo na razmišljanje in sklepe.
	Oblikovanje problema	Oblikovanje trenutnih ali potencialnih izzivov kot trajnostnega problema v smislu težavnosti, vključenih ljudi, časa in geografskega obsega, da bi opredelili ustrezne pristope za predvidevanje in preprečevanje težav ter za blaženje in prilagajanje že obstoječim težavam.
Predvidevanje trajnostne prihodnosti	Pismenost na področju prihodnosti	Predvidevanje alternativnih trajnostnih prihodnosti z oblikovanjem in razvijanjem alternativnih scenarijev ter opredelitvijo ukrepov, potrebnih za doseg prednostnega scenarija. Trajnostna prihodnost.
	Prilagodljivost	Obvladovanje prehodov in izzivov v kompleksnih trajnostnih razmerah ter sprejemanje odločitev, povezanih s prihodnostjo, ob upoštevanju negotovosti, dvoumnosti in tveganja.

	Raziskovalno razmišljanje	Sprejeti relacijski način razmišljanja z raziskovanjem in povezovanjem različnih disciplin, uporabo ustvarjalnosti in eksperimentiranja z Nove zamisli ali metode.
Delovanje za trajnost	Politično posredovanje	Usmerjanje v politični sistem, ugotavljanje politične odgovornosti in odgovornosti za netrajnostno vedenje ter zahtevanje učinkovitih politik za trajnostni razvoj.
	Kolektivno ukrepanje	Delovati za spremembe v sodelovanju z drugimi.
	Individualna pobuda	Prepoznati lastne možnosti za trajnost in dejavno prispevati k izboljšanju možnosti za skupnost in planet.

ENTRECOMP

OBMOČJE	KOMPETENCA	INDIKATOR
Ideje in priložnosti	Odkrivanje priložnosti	Uporabite svojo domišljijo in sposobnosti za prepoznavanje priložnosti za ustvarjanje vrednosti.
	Ustvarjalnost	Razvijanje ustvarjalnih in smiselnih idej.
	Vizija	Si prizadevajte za uresničitev svoje vizije prihodnosti.
	Vrednotenje idej	Kar najbolje izkoristite ideje in priložnosti.
	Etično in trajnostno razmišljanje.	Oceniti posledice in vpliv zamisli, priložnosti in ukrepov.
	Samozavedanje in samoučinkovitost.	Verjemite vase in se še naprej razvijte.
	Motivacija in vztrajnost.	Ostanite osredotočeni in ne obupajte.
	Mobilizacija virov.	Zbiranje in upravljanje virov, ki jih potrebujete.

viri

Financira Evropska unija. Vendar pa so izražena stališča in mnenja izključno avtorjev in se ne nanašajo na ni nujno, da so v nasprotju s stališči Evropske unije ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni zanje.

	Finančna in ekonomska pismenost.	Razvijanje finančnega in gospodarskega znanja in izkušenj.
	Mobilizacija drugih.	Navdihujte, navdušujte in pritegnite druge.
V akcijo	Prezemanje pobude	Poskusite z njo
	Načrtovanje in upravljanje	Določanje prednostnih nalog, organiziranje in spremljanje.
	Spoprijemanje z negotovostjo dvoumnostjo in tveganjem	Sprejemanje odločitev v primeru negotovosti, dvoumnosti in tveganja.
	Sodelovanje z drugimi.	Združite se, sodelujte in se povežite v mrežo.
	Temeljito učenje z izkušnjami	Učenje z delom.

3.3.1 Zeleno poslovanje

3.3.2 Nujnost inovacij

Oprelitev inovacij OECD

V skladu z uradno opredelitvijo iz Priročnika OECD iz Osla: "Inovacija je nov ali izboljšan izdelek ali postopek (ali njihova kombinacija), ki se bistveno razlikuje od prejšnjih izdelkov ali postopkov enote in ki je bil dan na voljo potencialnim uporabnikom (izdelek) ali ga je enota začela uporabljati (postopek)".

Inovacija je več kot le nova zamisel ali izum. Inovacijo je treba izvesti, in sicer tako, da se začne aktivno uporabljati ali da je na voljo za uporabo drugim strankam, podjetjem, posameznikom ali organizacijam.

Gospodarski in družbeni učinki izumov in idej so odvisni od razširjanja in uporabe povezanih inovacij. Poleg tega so inovacije dinamična in vseprisotna dejavnost, ki se pojavlja v vseh sektorjih gospodarstva; niso izključno v domeni sektorja podjetij. Druge vrste organizacij in tudi posamezniki pogosto spreminjajo izdelke ali postopke ter ustvarjajo, zbirajo in razširjajo novo znanje, ki je pomembno za inovacije.

Inovacije se pojavljajo v vseh štirih širših sektorjih gospodarstva, kot jih opredeljuje sistem nacionalnih računov (SNA) Združenih narodov (ZN):

- ✓ Poslovno podjetje;
- ✓ Javna uprava;
- ✓ Gospodinjstva;
- ✓ Neprofitne ustanove, ki služijo gospodinjstvom.

Koncept inovacij in njihove glavne značilnosti

Konceptualne podlage za merjenje inovacij izhajajo predvsem iz managementa in ekonomije (Smith, 2006). Pogledi managementa na inovacije zajemajo, kako lahko inovacije spremenijo položaj podjetja na trgu in kako ustvariti ideje za inovacije. Ekonomski pogledi preučujejo, zakaj organizacije inovirajo, sile, ki spodbujajo inovacije, dejavnike, ki jih ovirajo, in makroekonomske učinke inovacij na panogo, trg ali gospodarstvo.

Inovacije niso linearen, zaporeden proces, temveč vključujejo številne interakcije in povratne učinke pri ustvarjanju in uporabi znanja. Poleg tega inovacije temeljijo na procesu učenja, ki temelji na več vhodnih podatkih in zahteva nenehno reševanje problemov. Sistemska perspektiva inovacij zahteva multidisciplinarne in interdisciplinarne pristope za preučevanje soodvisnosti med akterji, negotovosti rezultatov ter odvisnosti od poti in evlucijskih značilnosti sistemov, ki so kompleksni in nelinearni v svojih odzivih na posege politike.

ZNANJE

Inovacije izhajajo iz dejavnosti, ki temeljijo na znanju in vključujejo praktično uporabo obstoječih ali novo razvitih informacij in znanja. Informacije so sestavljene iz organiziranih podatkov in jih je mogoče reproducirati in prenašati med organizacijami z nizkimi stroški. Znanje se nanaša na razumevanje informacij in sposobnost uporabe informacij za različne namene. Znanje se pridobi s kognitivnim naporom, zato je novo znanje težko prenesti, ker se ga mora prejemnik naučiti. Tako informacije kot znanje se lahko pridobivajo ali ustvarjajo v zadevni organizaciji ali zunaj nje.

NOVOST GLEDE MOŽNIH UPORAB

Znanje se lahko uporabi za razvoj novih idej, modelov, metod ali prototipov, ki so lahko podlaga za inovacije. Te se lahko pridobijo od zunaj ali razvijejo v organizaciji. Novost inovacije je povezana z njenimi možnimi uporabami, ki jih določajo značilnosti izdelka ali postopka v primerjavi z alternativami ter predhodne izkušnje ponudnika in predvidenih uporabnikov.

IZVAJANJE IN DEJANSKA UPORABA

Da bi nova zamisel, model, metoda ali prototip veljali za inovacijo, jih je treba izvesti. Izvajanje zahteva, da si organizacije sistematično prizadevajo zagotoviti, da je inovacija dostopna potencialnim uporabnikom, bodisi za lastne procese in postopke organizacije bodisi za zunanje uporabnike njenih izdelkov. Zahteva po izvajanju je opredeljujoča značilnost inovacije, ki jo razlikuje od izumov, prototipov, novih idej itd.

USTVARJANJE VREDNOSTI

Inovacije kot gospodarska dejavnost zahtevajo sredstva, ki bi jih lahko uporabili za druge namene. Obstoj oportunitetnih stroškov pomeni, da si akterji, odgovorni za inovacijsko dejavnost, verjetno želijo ustvariti (ali ohraniti) neko obliko vrednosti. Vrednost je torej implicitni cilj inovacij, ki pa ga ni mogoče zagotoviti vnaprej, saj so rezultati inovacij negotovi in heterogeni.

Potrebe uporabnikov in pomembnost statističnih dokazov o inovacijah

Potrebe uporabnikov so gonilo pri oblikovanju sistema za merjenje in poročanje o inovacijah in posledično pripravo podatkov o inovacijah, statističnih podatkov, kazalnikov in poglobljenih analiz inovacijskih dejavnosti. Obstaja široko zanimanje za razumevanje, kaj spodbuja podjetja, skupnosti in posameznike k inovacijam in kateri dejavniki vplivajo na njihove inovacijske dejavnosti. Pomen podatkov o inovacijah za razumevanje inovacijskih procesov in dejavnikov se lahko razlikuje med državami, panogami in institucionalnimi okolji. Uporabnost podatkov o inovacijah je odvisna tudi od možnosti, da jih povežemo z drugimi vrstami podatkov.

Obstajajo trije glavni trenutni ali potencialni uporabniki podatkov o inovacijah:

- Akademski študij;
- Upravljalci;
- Oblikovalci politik ali analitiki politik.

Potrebe po podatkih vseh treh vrst uporabnikov so podobne, saj jih zanimajo:

- ✓ pridobivanje primerljivih podatkov med panogami, regijami in časom;
- ✓ sledenje spremembam v naravi inovacij, kot so odprte inovacije ali uporaba načel oblikovalskega razmišljanja;
- ✓ omogočanje analiz vplivov inovacij na inovativne organizacije, druge stranke ter regionalno ali nacionalno gospodarstvo;
- ✓ zagotavljanje podatkov o dejavnostih, ki omogočajo ali ovirajo inovacije;
- ✓ povezovanje podatkov o inovacijah z drugimi ustreznimi podatki, kot so upravni registri ali podatki o posamezni uporabniki inovacij.

Sektor poslovnih podjetij

Tu se bomo osredotočili na koncept inovacij v **poslovnem sektorju**.

Izraz "inovacija" se lahko v različnih kontekstih uporablja za proces ali rezultat. Da bi se izognili zmedi, se v priročniku iz Osla uporablja izraz "inovacijske dejavnosti", ki se nanaša na proces, medtem ko je izraz "inovacije" omejen na rezultate.

Oprelitev DEJAVNOSTI INOVACIJ (proces): Inovacijske dejavnosti vključujejo vse razvojne, finančne in komercialne dejavnosti, ki jih izvaja podjetje in so namenjene temu, da bi privedle do inovacij za podjetje.

Oprelitev inovacije: inovacija je nov ali izboljšan *izdelek* ali *poslovni proces* (ali njihova kombinacija), ki se bistveno razlikuje od prejšnjih izdelkov ali poslovnih procesov podjetja in ga je podjetje uvedlo na trg ali začelo uporabljati.

- ✓ Izdelek je blago ali storitev (ali njuna kombinacija). Proizvod je uveden, ko je na voljo za uporabo predvidenim uporabnikom.
- ✓ Poslovni procesi vključujejo vse temeljne dejavnosti podjetja za proizvodnjo izdelkov in vse pomožne ali podporne dejavnosti. Poslovni proces se uvede, ko se začne dejansko uporabljati pri poslovanju podjetja.

Uvedba je opredeljena kot *izvajanje* in je trenutek, ko je bistveno drugačen izdelek ali poslovni proces prvič na voljo za uporabo. Podjetja bodo inovacijo po uvedbi pogosto dodatno prilagodila.

Minimalna zahteva za inovacijo je, da mora imeti izdelek ali poslovni proces eno ali več *značilnosti*, ki se bistveno razlikujejo od tistih, ki jih vsebujejo izdelki ali poslovni procesi, ki jih je podjetje prej ponujalo ali uporabljalo. *Te značilnosti morajo biti pomembne za podjetje ali za zunanje uporabnike*. Podjetje lahko na primer pričakuje, da bodo nove ali izboljšane značilnosti proizvoda (ali poslovnega procesa) povečale uporabnost za uporabnike ali izboljšale njegov konkurenčni položaj na trgu.

Vrste inovacij po predmetih: Inovacije izdelkov in poslovnih procesov

Obstajata dve glavni vrsti inovacij glede na predmet:

- ✓ inovacije, ki spreminjajo izdelke podjetja (inovacije izdelkov)
- ✓ inovacije, ki spreminjajo poslovne procese podjetja (inovacije poslovnih procesov).

INOVACIJE IZDELKOV

Inovacija proizvoda je novo ali izboljšano blago ali storitev, ki se bistveno razlikuje od prejšnjega blaga ali storitev podjetja in je bilo uvedeno na trg.

Izraz "proizvod" je opredeljen v sistemu nacionalnih računov in zajema tako blago kot storitve. Proizvodi so ekonomski rezultati proizvodnih dejavnosti. Lahko se izmenjujejo in uporabljajo kot vložki v proizvodnjo drugega blaga in storitev, kot končna potrošnja gospodinjstev ali države ali za naložbe, kot v primeru finančnih produktov.

Inovacije izdelkov morajo zagotoviti znatno izboljšanje ene ali več značilnosti ali specifikacij delovanja. To vključuje dodajanje novih funkcij ali izboljšanje obstoječih funkcij ali uporabnosti za uporabnika. Ustrezne funkcionalne značilnosti vključujejo kakovost, tehnične specifikacije, zanesljivost, trajnost, ekonomsko učinkovitost med uporabo, cenovno dostopnost, priročnost, uporabnost in prijaznost do uporabnika.

Inovacije izdelkov lahko vključujejo dve vrsti izdelkov: blago in storitve.

- ✓ **BLAGO** vključuje otipljive predmete in nekatere izdelke, ki zajemajo znanje, nad katerimi je mogoče vzpostaviti lastninske pravice in katerih lastništvo je mogoče prenesti s tržnimi transakcijami.
- ✓ **STORITVE** so neoprijemljive dejavnosti, ki se proizvajajo in porabljajo hkrati ter spreminjajo pogoje (npr. fizične, psihološke itd.) uporabnikov. Vključevanje uporabnikov s svojim časom, razpoložljivostjo, pozornostjo, prenosom informacij ali prizadevanji je pogosto nujen pogoj, ki vodi v koprodukcijo storitev med uporabniki in podjetjem. Lastnosti ali izkušnje storitve so torej lahko odvisne od prispevka uporabnikov.

Meja med blagom in storitvami je včasih težko določljiva, nekateri izdelki pa imajo lahko značilnosti obeh. Podjetje lahko blago proda svojim strankam ali pa njegovo uporabo najame kot storitev, kar pogosto velja za trajno potrošniško blago in sredstva za poslovno proizvodnjo.

INOVACIJE POSLOVNIH PROCESOV

Inovacija poslovnega procesa je nov ali izboljšan poslovni proces za eno ali več poslovnih funkcij, ki se bistveno razlikuje od prejšnjih poslovnih procesov podjetja in se je začel uporabljati v podjetju.

Izraz poslovni proces vključuje osnovno poslovno funkcijo proizvodnje blaga in storitev ter podporne funkcije, kot so distribucija in logistika, trženje, prodaja in poprodajne storitve; storitve informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) za podjetje, upravne in vodstvene funkcije, inženiring in sorodne tehnične storitve za podjetje ter razvoj izdelkov in poslovnih procesov. Poslovni procesi se lahko izvajajo v podjetju ali pa se nabavljajo iz zunanjih virov.

Inovacije poslovnih procesov se delijo na šest širših vrst:

- ✓ Proizvodnja blaga ali storitev
- ✓ Distribucija in logistika
- ✓ trženje in prodaja
- ✓ Informacijski in komunikacijski sistem
- ✓ uprava in vodenje
- ✓ Razvoj izdelkov in poslovnih procesov

3.3.3 Od linearnega h krožnemu gospodarstvu

Kaj je krožno gospodarstvo? "Krožno gospodarstvo je model proizvodnje in potrošnje, ki vključuje souporabo, najem, ponovno uporabo, popravilo, obnovo in čim daljše recikliranje obstoječih materialov in izdelkov. Na ta način se podaljša življenjski cikel izdelkov." (Novice Evropskega parlamenta).

Svetovno prebivalstvo narašča, s tem pa tudi povpraševanje po surovinah. Vendar je ponudba ključnih surovin omejena. Evropska unija vsako leto proizvede več kot 2,5 milijarde ton odpadkov. Trenutno posodablja svojo zakonodajo o ravnanju z odpadki, da bi spodbudila prehod na bolj trajnostni model, znan kot krožno gospodarstvo. V praksi to pomeni zmanjšanje odpadkov na minimum. Ko se življenjska doba izdelka izteče, se njegovi materiali po možnosti ohranijo v gospodarstvu. Ti se lahko vedno znova produktivno uporabijo, s čimer se ustvari nadaljnja vrednost. Gre za prehod od tradicionalnega linearnega gospodarskega modela, ki temelji na vzorcu "vzemi-izdelaj-porabi-odvrzi", h krožnemu modelu.

Vir: [Novice Evropskega parlamenta](#)

Prehod iz linearnega v krožno gospodarstvo pomeni spremembo načina proizvodnje, porabe in upravljanja virov. V linearnem gospodarstvu se viri pridobivajo, pretvarjajo v izdelke, uporabljajo in nato zavržejo kot odpadki. Cilj krožnega gospodarstva pa je ohraniti vire v uporabi čim dlje, iz njih pridobiti največjo vrednost in zmanjšati količino odpadkov.

Tukaj je nekaj ključnih načel in strategij za prehod iz linearnega v krožno gospodarstvo:

- Zasnova za trajnost in možnost recikliranja: Izdelki morajo biti zasnovani tako, da trajajo dlje, da jih je mogoče zlahka popraviti in da so sestavni deli, ki jih je mogoče reciklirati ali ponovno uporabiti po koncu njihovega življenjskega cikla. To vključuje upoštevanje celotnega življenjskega cikla izdelka že v fazi načrtovanja.
- Učinkovita raba virov in optimizacija: Učinkovita raba virov je v krožnem gospodarstvu ključnega pomena. To vključuje zmanjšanje količine odpadkov in optimizacijo porabe virov v celotnem proizvodnem in potrošniškem procesu. Vključuje strategije, kot so vitka proizvodnja, energetska učinkovitost in čim večje zmanjšanje vnosa materialov.

- Ponovna uporaba in sprememba namembnosti: Poudarjanje ponovne uporabe in predelave izdelkov in materialov pomaga podaljšati njihovo življenjsko dobo in zmanjšati količino odpadkov. To lahko vključuje prakse, kot so obnova in nadaljnja prodaja izdelkov, souporaba ali najem predmetov ali ponovna uporaba materialov za druge namene.
- Recikliranje in predelava: Recikliranje ima pomembno vlogo v krožnem gospodarstvu. Materiali, ki jih ni mogoče ponovno uporabiti, se reciklirajo za izdelavo novih izdelkov ali surovin. Za učinkovito predelavo dragocenih materialov so potrebni učinkoviti sistemi ravnanja z odpadki in infrastruktura za recikliranje.
- Biomimikrija in obnovljivi viri: Cilj biomimikrije, ki črpa navdih iz narave, je oblikovanje izdelkov in procesov, ki posnemajo naravne sisteme. Uporaba obnovljivih virov in sprejemanje trajnostnih praks pomagata zmanjšati odvisnost od omejenih virov in zmanjšati vpliv na okolje.
- Sodelovalna omrežja in poslovni modeli: Sodelovanje med podjetji, vladami in zainteresiranimi stranmi je ključnega pomena za prehod na krožno gospodarstvo. To vključuje oblikovanje mrež, izmenjavo znanja in izvajanje inovativnih poslovnih modelov, kot je izdelek kot storitev, kjer se izdelki namesto prodaje dajejo v najem ali zakup.
- Ozaveščenost potrošnikov in sprememba vedenja: Sprememba vedenja potrošnikov je bistvenega pomena za krožno gospodarstvo. Ključni vidiki tega prehoda so izobraževanje potrošnikov o pomenu trajnostne potrošnje, spodbujanje zavestnih nakupnih odločitev ter spodbujanje kulture delitve in ponovne uporabe.
- Politika in predpisi: Vlade imajo ključno vlogo pri spodbujanju prehoda na krožno gospodarstvo. Razvoj podpornih politik in predpisov, zagotavljanje spodbud za trajnostne prakse ter določanje ciljev glede recikliranja in ravnanja z odpadki so pomembni koraki pri pospeševanju prehoda.

Prehod k bolj krožnemu gospodarstvu bi lahko prinesel naslednje koristi:

- zmanjšanje pritiska na okolje,
- izboljšanje varnosti oskrbe s surovinami,
- povečanje konkurenčnosti,
- spodbujanje inovacij,
- spodbujanje gospodarske rasti,
- ustvarjanje delovnih mest.

Potrošnikom bodo na voljo tudi trajnejši in inovativnejši izdelki, ki bodo dolgoročno izboljšali kakovost življenja in prihranili denar. Dodatne informacije za boljše razumevanje prehoda z linearnega na krožni sistem so na voljo [tukaj](#).

3.3.4 Oblikovanje in izvajanje novih poslovnih modelov na podlagi koncepta krožnosti

V zadnjih letih se podjetja vse bolj usmerjajo k trajnosti, saj je javnost vse bolj okoljsko ozaveščena.

To je nekaj stvari, ki jih je treba upoštevati, če je podjetje zeleno:

- Poslanstvo in načela trajnosti ter skrb za okolje so sestavni del vseh faz poslovanja, od načrtovanja do izvedbe.
- Razvoj okolju prijaznih izdelkov ali storitev, ki lahko koristijo končnemu uporabniku in naravi. Zeleni odtis je mogoče izračunati in omogoča vpogled v vpliv podjetja na okolje s potovanji, porabo in odpadki.
- Je okolju prijaznejši od drugih izdelkov ali storitev. Pristop ponovne uporabe, zmanjšanja in recikliranja je preprost in pomemben - če se ga naučimo pravilno izvajati, lahko podjetje prihrani stroške, je bolj zeleno in se izogne odpadkom.
- Zagotavlja trajnostno dolgoročno alternativo in skrbi za življenjski cikel izdelka (kako dolgo izdelek traja, kateri viri se uporabljajo, kakšni odpadki nastajajo ob njem ...).

Zeleno poslovanje zajema vsa (ali vsaj večino) spodaj navedenih področij:

- Spoštovanje okolja - nič ali malo onesnaževanja, uporaba lokalnih virov, neškodovanje okolju.
- Energetska učinkovitost - dobra uporaba ogrevalnih sistemov, dobra izolacija stavb, zaprta okna ...
- Trajnostni promet - električna vozila, uporaba koles ali hoje, prevoz brez onesnaževanja ali z nizko stopnjo onesnaževanja itd.
- Pridobivanje zelene energije - veter, sonce, valovi, geotermalna energija ...
- Pametna uporaba virov - izogibanje uporabi papirja, čim več dela prek spleta, uporaba lokalnih izdelkov in človeških virov, dodelitev ustreznega števila virov za doseganje končnih rezultatov itd.
- Skrb za ljudi - dober vpliv na lokalno skupnost, skrb za delavce, vključevanje skupnosti, družbeno odgovornost.

Biti popolnoma zelen je lahko težko, vendar je to mogoče doseči s predanostjo.

Prvi korak

Za začetek oblikovanja novega, predelanega, recikliranega, prilagojenega krožnega izdelka, storitve ali procesa je dobro orodje **proces oblikovalskega razmišljanja**. Petstopenjski model je razvil Inštitut za oblikovanje Hasso-Plattner na Univerzi Stanford, uporabljajo pa ga številne organizacije.

Na spletni strani <https://web.stanford.edu/~mshanks/MichaelShanks/files/509554.pdf> najdete pregled, na spletni strani <https://dschool.stanford.edu/resources/getting-started-with-design-thinking> pa vire in priročnik za izvajalce za izvajanje procesa.

Postopek je sestavljen iz petih stopenj. Drugi modeli so dodali še druge stopnje, npr. navdih za opredelitev izziva in aktivacijo/motivacijo ekip ter zadnjo stopnjo za izvedbo.

V **fazi raziskovanja** se razvije poglobljeno razumevanje izziva in potreb ciljnih skupin in občinstva našega izdelka.

V **fazi opredelitve** jasno opišemo problem, ki ga želimo rešiti, in potrebe, ki jih želimo zadovoljiti.

Faza ideje je najbolj ustvarjalna faza, v kateri se lotimo viharjenja možganov za vse vrste norih, ustvarjalnih in trajnostnih idej, ki jih zberemo in strukturiramo.

Nato oblikujemo **prototip**, pri čemer ustvarimo osnutek ali model svojih zamisli, nato pa ga **preizkusimo** z vrstniki, drugimi učenci, učitelji in predstavniki ciljnih skupin, ki smo jih določili.

V podporo procesu digitalizacije se lahko za proces ideje uporabljajo platforme, kot so Miro, Mural, Padlet, Mentimeter, Canva in druge nove aplikacije. Te platforme ponujajo različne predloge za olajšanje procesov oblikovalskega razmišljanja. Poleg tega se lahko te digitalne platforme uporabljajo za spodbujanje sodelovanja in sooblikovanja izdelkov, storitev in rešitev.

Namesto linearnega poslovnega načrta z veliko besedami je pametnejši način oblikovanja poslovnega načrta model Business Canvas, ki ga je razvil Alex Osterwalder (glejte <https://www.alexosterwalder.com>) in je bil prilagojen na več načinov. Model Canvas je mogoče brezplačno prenesti s številnih spletnih strani ali pa ga uporabiti prek spleta na portalu [strategyzer.com](https://www.strategyzer.com).

Business Canvas je močno orodje, saj prikazuje, kako so misli povezane, in tako razvija sistemsko razmišljanje. Najbolje je delati v majhnih skupinah in začeti zapolnjevati vrzeli na platnu. Na začetku to morda ne bo tako enostavno, vendar v timskih razpravah učenci hitro ugotovijo povezave med različnimi spodbudami na platnu.

Drugi korak

Namesto linearnega poslovnega načrta z veliko besedami je pametnejši način oblikovanja poslovnega načrta model Business Canvas, ki ga je razvil Alex Osterwalder ([glejte https://www.alexosterwalder.com](https://www.alexosterwalder.com)) in je bil prilagojen na več načinov. Model Canvas je mogoče brezplačno prenesti s številnih spletnih strani ali pa ga uporabiti prek spleta na portalu [strategyzer.com](https://www.strategyzer.com). Business Canvas je močno orodje, saj prikazuje, kako so misli povezane, in tako razvija sistemsko razmišljanje.

Za prilagoditev platna za razvoj poslovanja v krožnem gospodarstvu lahko uporabite program Circulab. Zagotavljajo dobre predstavitve in številna orodja za podporo oblikovanju trajnostnih in krožnih podjetij.

WORKSHEET

Business Model Canvas

A3 or bigger

The business model canvas has been developed by Osterwalder & Pigneur (strategyzer.com). You might have filled one of these in before - here we have added some prompts and questions that you might find helpful in the context of the circular economy.

If you need more space, create your own canvas using post-its.

<p>KEY PARTNERSHIPS</p> <p>How might you strengthen your partnerships with organizations across the value chain to benefit from circularity (flow of materials, information and capital) in the system?</p> <p>What new or unexpected partnerships can you form to give circularity within your organization and the system?</p>	<p>KEY ACTIVITIES</p> <p>What activities might best help you achieve your value proposition?</p> <p>What might be the positive externalities (ie. the consequences of your actions on others) of your activities? And how might you monitor and design out any negative externalities?</p> <p>How might you create new forms of human, natural or financial capital?</p>	<p>VALUE PROPOSITION</p> <p>Start by asking yourself: what are the needs you are trying to meet? Is it a product or is a service required to fulfil those needs?</p> <p>Is there anything associated with your product/service that has positive value to others?</p> <p>How will you create a compelling story about your value proposition?</p> <p>How might you enhance your value proposition from the outset by designing for adaptability and continuous evolution?</p>	<p>CUSTOMER RELATIONSHIPS</p> <p>What feedback loop will you build to add your customers to become more flexible and adaptable to their feedback?</p> <p>How might you connect customers with other parts of the journey of your product/service or materials?</p>	<p>CUSTOMER SEGMENTS</p> <p>Who will be the main customers or users of your product/service?</p> <p>Who else might share its uses or will be affected by your materials/products? or what else could be done to better support your processes while chain and industry?</p>
<p>KEY RESOURCES</p> <p>How might you build a virtuous delivery chain within or across organizations to create value in a circular economy? How might you enhance connectivity?</p> <p>What capabilities do you need to enable circular flows and feedback mechanisms and run your organization successfully in the short and long term?</p> <p>Where will your resources come from (financially or otherwise) and what will happen to them after use?</p>		<p>CHANNELS</p> <p>How might you redesign your relationship with your supply chain?</p> <p>How might you build feedback loops directly into your products/services that allow you to identify your opportunities?</p> <p>What role could you play in the reverse logistics chain?</p>		
<p>COSTS</p> <p>Which costs could be shared or lowered through other users and partners?</p> <p>Could you shift from an ownership model of assets to shared assets to improve the value and usage?</p> <p>How might your assets' cost structure and dependence on the use of those resources? What can you do to mitigate that?</p>		<p>REVENUES</p> <p>How might you identify opportunities to increase resilience, growth and innovation?</p> <p>How might "growing the pie" through value creation elsewhere in the system? Incentives? Necessity on your own future success?</p> <p>How might your business model help create other types of value? Human, social or natural capital?</p> <p>How might new assets increase revenue from existing products, assets or your delivery system?</p>		

Vir: Circulab: <https://circulab.academy/circular-economy-tools/circular-canvas-business-models/>

Nato je čas za zapolnitev platna. Začnete lahko kjer koli, vendar je koristno začeti s ponudbo vrednosti za stranke in za Zemljo. Z dobrim procesom idejnega snovanja je ta predlog vrednosti enostaven, saj ste že preučili potrebe ciljne skupine. Vedno razmišljajte krožno in zeleno ter razmislite, kako lahko svoje vrednote prilagodite potrebam. Razmislite tudi o tem, kako bo vaša ponudba vrednosti izpolnjevala trajnostne cilje Združenih narodov. Zagotovite lahko tudi informacije o ekološkem in ogljičnem odtisu, ki ga naredite s svojo ponudbo, ali o zmanjšanju vpliva na zemeljske vire, ki ga naredite.

Po predlogu vrednosti bo enostavno opredeliti segmente strank, segmente kanalov, kako doseči stranke, nato pa preiti na ključne dejavnosti in ključne vire (osebje, znanje, finančna sredstva, nepremičnine itd.), ki jih potrebujete za proizvodnjo svojega izdelka ali opravljanje storitev. Zainteresirane strani, oblikovalci politike, prijatelji so lahko pomembni za vaše novo podjetje: opredelite jih v poglavju Ključna partnerstva. Nato je ključni del naloge opredelitev vseh prihodkov, ki jih pričakujete, Prihodkov in Stroškov.

Vedno upoštevajte vidike krožnosti in trajnosti, kar pomeni, da mora biti vaše podjetje finančno in družbeno uspešno, vključujoče in dobro za Zemljo.

4. Videoposnetki

Dodatno video gradivo za modul

1. Trajnostni razvoj: Zakaj moramo razvijati zelena gospodarstva: Iz OECD:
<https://www.youtube.com/watch?v=m9AS6KT7a5Y>
2. Uvod v računovodstvo naravnega kapitala. Iz projekta INCASE "Irish Natural Capital Accounting for Sustainable Environments", ki ga financira Irska agencija za varstvo okolja: <https://www.youtube.com/watch?v=ykzFmT4rhmM>
3. Ekosistemske storitve: Okolje EU:
<https://www.youtube.com/watch?v=wMIUgIBligI>
4. Krožno gospodarstvo: Evropska agencija za okolje:
<https://www.youtube.com/watch?v=9mHi93n2AI>

5. Zaključek

Tako imenovano "zeleno podjetništvo" predstavlja enega od najbolj inovativnih vidikov v glavnem podjetništvu. Potreba po inovacijah in razvoju novih podjetniških idej je vse bolj povezana z okoljsko potrebo po spoštovanju našega planeta in po alternativnih, trajnostnih načinih proizvodnje in potrošnje. Posledično potreba po razvoju "zelenih kompetenc" v podjetniškem svetu predstavlja prednost za praktično oblikovanje in izvajanje novih podjetij. Razvoj zelenih kompetenc zahteva celosten pristop, ki združuje več dejavnikov, kot so okoljska ozaveščenost, izobraževanje, praktične izkušnje, inovacije, sodelovanje in podporne politike. V tem izobraževalnem modulu ni prostora za izčrpno in celovito razlago vseh teh dejavnikov. Njegov cilj pa je, da učencem omogoči prvo, uvodno pot do tega pristopa, saj prikazuje glavne elemente teoretičnega ozadja in glavne praktične korake. Z izobraževalnega vidika modul usposabljanja ponuja sintetičen pregled glavnih izrazov, povezanih z zelenimi temami, nato pa učence vodi k pridobivanju znanja o tem, kako vključiti zelene kompetence v podjetniške poti.

6. Bibliografija

- ✓ EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework – 2016 JRC European Commission
- ✓ GreenComp: The European sustainability competence framework – 2022 JRC European Commission
- ✓ UNEP UN Environment Programme, <https://www.unep.org/>
- ✓ Science for Environment Policy “Taking stock: progress in natural capital accounting (2017)
- ✓ EntreComp framework: EntreComp into action. Get inspired. Make it happen. JRC European Commission
- ✓ Annual Sustainable Growth Strategy 2020 - COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN CENTRAL BANK, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE, THE COMMITTEE OF THE REGIONS AND THE EUROPEAN INVESTMENT BANK
- ✓ The European Green Deal – COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS – 2019
- ✓ A new Circular Economy Action Plan For a cleaner and more competitive Europe - COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS
- ✓ <https://www.sustain.ucla.edu/about-us/what-is-sustainability/>
- ✓ <https://youmatter.world/en/definition/definitions-sustainability-definition-examples-principles/>
- ✓ <https://www.investopedia.com/terms/s/sustainability.asp>
- ✓ <https://sdgs.un.org/goals>
- ✓ <https://www.alexosterwalder.com/>
- ✓ <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/circulareconomy/public/index.html>

Co-funded by
the European Union

BOSS
WOMEN IN FAMILY BUSINESSES

DEDIŠČINA POSLOVAN
STRATEGIJE ZA
TRAJNOSTNO
RAZVOJ

<https://bossproject.eu/>

Ta projekt je financirala Evropska komisija. Njegova vsebina in gradivo odražata le stališča avtorjev, Komisija pa ni odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje. Številka projekta: 2020-1-SE01-KA202-077922

